”Skaber oprustning mere sikkerhed?”
Paneldebat arrangeret af avisen Arbejderen København 23. oktober 2026

Af Susanne Possing, talsperson for NEJ til Oprustning – JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik

———

Spørgsmålet her i dag lyder: ”Skaber oprustning mere sikkerhed?”
Svaret er et rungende: Nej. Og det vil jeg prøve at begrunde her.

Det allerstørste problem med den sikkerhedspolitik, ikke mindst den danske regering har ført, er, at den stort set udelukkende beskæftiger sig med de militære aspekter og kun har ét svar: Gigantisk oprustning. Diplomati, forhandlinger og freds- og konfliktløsninger er fraværende i regeringens politik.

Og hvad værre er, den er også blind for, at sikkerhedspolitik ikke kun handler om krige og militære trusler i vores nærområde. Den store trussel mod vores sikkerhed ligger et andet sted. Den ligger i den voksende globale ulighed (og med den, krisen i demokratierne – se til de franske unge lige nu) og i klima- og biodiversitetskrisen. Og det gør man ikke meget ved.

Regeringerne ruster op

Jeg ridser lige situationen op: **Danmark** ligger i top som den største militære bidragyder til Ukraine pr. indbygger. Som I selv skrev om i Arbejderen 1. maj i år[1], brugte man i sidste år, hvad der svarer til 16.000 kr. pr. indbygger på militæret. Det er fire gange så meget som i 2016.

Danmark er også en af duksene, som her i februar 2026 har lovet at øge udgifterne til de ’militære kerneopgaver’, så man når NATO-målet på 3,5 procent af BNP allerede i 2030, ikke først i 2035, som **Nato** beslutningen fra juni 2025 lægger op til.[2]

De seneste måneder har vi set, hvordan man eskalerer og taler Rusland-truslen op, optrapningen er i gang.

”Jeg mener ikke, der er nogen tvivl om, at Rusland har viljen til at angribe ind i Europa, også andre steder end i Ukraine”. Sådan messer statsminister Mette Frederiksen igen og igen. Og hun mener heller ikke, at hun behøver at bevise det, som hun sagde ved Folketingets åbning for nogle uger siden.[3]

Men det mindsker ikke den frygt, mange har for, at situationen kan udvikle sig til en Tredje Verdenskrig. Op mod 59% af unge under 40 år siger Nej til at gå i krig, hørte vi fornylig.[4] Det var måske ikke lige det, Mette regnede med.

Så er der **EU**. Fra marts 2025 lancerede man den langsigtede 'ReArm Europe' plan (som nu – efter kritik fra Spanien og Italien – hedder 'Readiness 2030'). Med 800 mia. euro skal den styrke Europas militære kapaciteter, nu man er usikker på, om USA vil blive ved at støtte militært.[5]

Der er gang i **det europæiske forsvarssamarbejde**. Mindst 12 mia. euro er afsat til forskellige støtteprogrammer for militærindustrien under EU's budget. Så er der European Peace Facility, med 17 mia. euro, der bl.a. går til Den Afrikanske Unions fredsfaciliteter og til interventioner uden for EU. Her i september har man afsat i alt 7,6 milliarder euro til militær bistand og 'forsvarskapacitet' til Ukraine.[6]

De **enkelte medlemmer af EU** opruster også. De samlede udgifter ligger nu på 381 mia. euro, heraf 130 mia. til investeringer. Det er 2,1 procent af BNP for alle lande under ét. Men EU vurderer, at landene bør bruge yderligere 500 mia. euro i tiåret fra 2027, hvor det nye budget starter.

Også i **Norden** er forsvarssamarbejdet intensiveret de senere år.

Men det er ikke kun NATO, EU og Norden, der opruster. I følge det svenske institut SIPRI anvendes nu på **verdensplan** lidt mere end 2.700 mia. dollars til oprustning. Hvis den nuværende oprustnings-fest fortsætter, vil tallet i 2035 være 6.600 mia. dollars.

Er verden blevet et mere sikkert sted?
Har alt det skabt sikkerhed for os i befolkningerne? Er verden blevet et mere sikkert sted af alt det? Nej. Har vi fået en løsning i Ukraine? I Palæstina? Nej, vi har kun fået flere flygtninge, mere krig og hundredtusinder af dræbte ukrainere og russere og titusindvis af døde palæstinensere.

I en FN-rapport fra 2025, sagde Antonio Gutérres:
"Beviserne er tydelige: Overdrevne militærudgifter er ingen garanti for fred. Ofte underminerer de den ved at give næring til våbenkapløb, forstærke mistilliden og tage ressourcer fra det, der skal være selve fundamentet for stabilitet."[7]

"Tage ressourcer fra det, der skal være selve fundamentet for stabilitet." Ja, og mere end det. Det er fuldstændig fatalt, hvordan der IKKE handles på klima- og biodiversitetskrisen. Og på den ulighed og det svimlende gab mellem rige, velstillede og fattige, som i de her år bare vokser og vokser.

Det gælder herhjemme, i USA og i Europa, men også i den del af verden, hvor de fleste bor. Klima- og biodiversitetsforandringerne har ingen tålmodighed med virkelighedsfortrængende verdensledere, der med deres nølen er med til at ødelægge

livsgrundlaget for millioner af mennesker, ikke mindst i Afrika. Alt det avler krig og konflikter, som kunne være afværget. Det viser sig fx i hidtil usete voldsomme flygtningestrømme.

Over hele verden, også herhjemme, er der kritik af det voksende gab mellem flertallet og de få rige og ikke mindst en voksende bekymring over truslen fra klimaforandringerne. Mange – og altså ikke bare fagfolk – ved nu, og mærker det på egen krop, at de fossile udledninger truer naturen og hele menneskehedens fortsatte eksistens.

Der mangler ikke dokumentation for, hvor alvorlige de forandringer er. Men vi vil ikke vide det. Sidste år var det varmeste år nogensinde (og I husker hvordan sommeren var i Europa i år. Mere end 40 grader mange steder i ugevis), og vi kan ikke holde os under Parisaftalens 1,5 grad.

Selv om der gøres lidt via nationale og globale indsatser, ser vi ikke nogen reduktion i tempoet for klimaændringerne, tværtimod. Det går hurtigere og hurtigere. Vi er hastigt på vej mod de 3 grader.[8] De såkaldte *tipping points* truer forude. Havene stiger, storme tager til, tørke og oversvømmelser intensiveres.

Med det enorme energiforbrug og ødelæggelser af alt det, vi skal leve af, er krigene og den voldsomme oprustning med til at forstærke det. Jeg så lige forleden, at det amerikanske militær bruger 270.000 tønder olie om dagen, det udleder altså 117.000 tons om dagen, det er godt 42 mil. tons om året.[9] Sådanne nogle tal er jo ikke til at holde i hovedet, men det svarer til den mængde CO2, som hele Danmark lukker ud om året.

Og vi ved, at krig og oprustning koster kassen, også det gør det svært eller umuligt at finde penge til at gribe ind over for klimakrisen. Ikke desto mindre er omstillingen fra det fossile mere vigtig for verden end oprustningen og de krige – og truslen om brug af atomvåben, som den afføder. Dét misforhold er en kolossal krise i sig selv.

Og mens altså NATO og Vesten, Rusland og Kina ruster op militært OG fortsætter deres fossilbaserede væksteventyr, er det især befolkningerne i det globale syd, der rammes af følgerne.

90 procent af verdens befolkning lever i dag i lande med høj ulighed. De 12 rigeste milliardærer har en samlet formue, der er større, end hvad den fattigste halvdel af klodens befolkning ejer.[10] Se det for jer. Bare de sidste 24 år har den rigeste ene procent tilkæmpet sig 41 procent af den samlede nye velstand, mens bare 1 procent er tilfaldet den fattigste halvdel.[11] Hvert fjerde menneske i verden får dagligt ikke nok at spise.

Og samtidig: 74 procent af de 608 millioner mennesker, der bliver udsat for det, man nu kalder risikable varmedage, bor i Afrika.[12] Og mere end 90 procent af alle klimarelaterede dødsfald sker i udviklingslande.

Men det er sigende, at **det ikke er magtpolitikerne i det globale Nord**, der kalder på handling. Nej, det er FN og andre internationale institutioner, bygget op, mens der endnu var en vis international retsorden. Det er politikere og institutioner i det globale syd, der nu råber op. Og det er de unge i den globale, kolonikritiske klimabevægelse.

Hvad har Afrika med os at gøre?

Lad os se på Afrika, vores nabo mod syd.

Kontinentet er ramt af stadigt flere konflikter pga. fattigdom, ulighed og sociale spændinger, andre affødt af kampen om ressourcer og klimaets ødelæggelser af det, befolkningerne skal leve af. For øjeblikket 50 konflikter og krige.

Vi er 6 millioner i Danmark. I Afrika er 45 millioner mennesker drevet på flugt, af dem er mange klimaflygtninge, ikke mindst kvinder.

De fleste af de fordrivelser kunne forhindres, men det kræver, at nogen gør noget øjeblikkeligt, så vi får reduceret CO2-udledningerne på globalt plan drastisk.[13] Men det er ikke det, der sker.

Nogen har regnet ud, at 15% af de 2.700 mia. dollars, der nu bruges på militær, altså små 400 mia. dollars, er nok til at dække, hvad det koster at tilpasse forholdene til klimaforandringerne i udviklingslandene. Og at hver dollar, der bruges militært, udløser dobbelt så mange drivhusgasser som en dollar investeret i civile sektorer. [14]

Og husk, kun 3,7 procent af verdens CO2 udledninger stammer fra Afrika.[15] Så de afrikanske lande og deres befolkninger betaler regningen for den vækst og det overbrug af ikke mindst fossile brændstoffer, vi har i det globale nord – altså særligt i Nordamerika, Europa og Kina. Det er ikke nyt.

Den gode nyhed er til gengæld, at det finder man sig heller ikke længere i i Afrika – hverken i befolkningerne eller på lederplan. De afrikanske ledere er utilfredse med Vestens sølle bidrag til klimainvestering i Afrika, og at man bruger pengene på oprustning.

Medianalderen i Afrika er 19.5 år, og mange af de unge (70% er under 30 år), og ikke mindst kvinderne i klimabevægelsen kræver stop for udvinding af olie og gas. De har et skarpt blik på den moderne kolonisering fra lande udefra, der er ude efter de mange

mineraler, kontinentet rummer til den grønne omstilling. Mineraler, som man fx også har et godt øje til i den danske regerings Afrikastrategi.

De politiske ledere i Afrika er under voksende pres fra de her kolonikritiske bevægelser. Som også er utilfredse med manglen på ordentlige uddannelsesmuligheder, jobs og sundhedstilbud. Og de unge tager ikke mindst afstand fra krigene og de eliter, der nyder godt af den øgede militarisering, som er med til at destabilisere deres lande og resten af verden. De kræver respekt for lokalbefolkningernes forhold til deres egen jord og liv, og indflydelse på, hvordan ressourcerne i deres land skal anvendes.

Hvad kan vi gøre?
Interessant for tiden lige nu, er det i bund og grund noget af det samme, der driver de studenter, der nu går på gaden i Frankrig, Spanien, Italien, Tyskland, Serbien og Albanien. Det er kvinder og mænd, der har fået nok af oprustning, rige eliter, lav løn, høje priser og skimmel og rotter i klasseværelserne. Også her i Europa bliver regeringerne og vi andre nødt til at forholde os til deres utilfredshed. Det er selve deres fremtid – og vores, der er på spil.

Derfor er der al mulig grund til at bakke meget mere op om de bevægelser.

Og hvad ellers kunne vi gøre? Jo, Danmark kunne – i Norden, i EU og i FN – arbejde for en gradvis og internationalt koordineret nedrustning. Det ville – udover at bidrage til deeskalering og afværgelse af yderligere krig – være en vej til at etablere midler til kampen mod fattigdom, ulighed og mod den katastrofe for klimaet og biodiversiteten, jeg har talt om.

FN? Nej, vil nogen sige, FN er magtesløs, og i dyb krise, finansielt og politisk. Og det er rigtig nok, men ikke mindst i en tid, hvor den vestligt dominerede internationale verdensorden er i opbrud, er FN et virkelig vigtigt fælles globalt forum.

Alle fora, hvor modstandere og fjender taler sammen, skal styrkes. Sådanne mødesteder er centrale for at hindre, at spændinger kommer ud af kontrol.

I FN kunne man aktivt indgå alliancer med lande i Afrika. Og med folk i civilsamfundet i det globale syd, der kæmper for en opprioritering af FN, for det gør de – og for udviklingen af en ligeværdig, regelbaseret international retsorden.

I Danmark kunne vi i det hele taget gøre meget mere, end vi gør i dag. Vi kunne udvide demokratiet og sætte gang i mange flere former for offentlig samtale, end den vi har i dag. Om klimakrisen, krigene og oprustningen. Om overforbruget og om hvad en grøn omstilling vil kræve af os alle sammen.

Der er mange flere mennesker, end vi tror, der tørster efter at give deres besyv med. Hvorfor ikke invitere til små og store borgerting om de her spørgsmål?

Hvis vi begyndte at tænkte i de baner, kunne vi være med at nærme os **en helt ny vision for sikkerhed**. En der vil være forankret i FN's charter, sådan som FN's undergeneralsekretær og højkommissær for nedrustningsspørgsmål Izumi Nakamitsu formulerede den for nylig:

"En vision, der sikrer folk, ikke bare grænser, som prioriterer institutioner, ligeværd og planetær bæredygtighed. At omdirigere de globale prioriteter er ikke et valg, det er en betingelse for menneskehedens overlevelse."

Ja, det er vist, det, der er opgaven. Intet mindre.
Jeg slutter her.

---

[1] https://arbejderen.dk/indland/danmark-bruger-flest-penge-paa-militaeret-per-indbygger-i-eu/
[2] https://www.fmn.dk/da/nyheder/2026/okonomisk-plan-regeringen-oger-forsvarsudgifterne-markant-allerede-fra-2026/
[3] https://frihedsbrevet.dk/mette-frederiksen-behver-ikke-beviser-for-russiske-angreb-mod-danmark-har-et-skr-af-arrogance-over-sig/ og https://www.bt.dk/politik/mette-f-i-vild-udmelding-jeg-behoever-ikke-beviser-mod-rusland
[4] https://nyheder.tv2.dk/2026-09-14-ny-maaling-overrasker-kommentator-faa-er-klar-til-vaebnet-kamp-for-danmark
[5] https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/fcca832d-3d93-443a-910c-05e740da34f1_en?filename=ReArm%20Europe%20factsheet.pdf
[6] https://ecipe.org/insights/european-peace-facility/
[7] https://www.undp.org/press-releases/record-military-spending-threatens-global-peace-and-development-new-un-report-warns
[8] https://www.dr.dk/nyheder/viden/klima/nu-rammer-trumps-drill-baby-drill-alvor-klimaets-kongetal
[9] https://www.youtube.com/watch?v=Kz7MfkVAC40
[10] https://ipdcolumbia.org/wp-content/uploads/2025/11/2-G20-Global-Inequality-Report-Full-and-Summary.pdf
[11] https://oxfam.dk/publikationer/ulighedsrapport-milliardaerernes-formuer-er-steget/
[12] https://time.com/7269229/climate-change-impact-daily-life-analysis/
[13] https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/09/13/climate-change-could-force-216-million-people-to-migrate-within-their-own-countries-by-2050
[14] https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2025/09/un-press-release-milex/
[15] https://www.iea.org/regions/africa/emissions